

В статье рассматриваются аспекты особенностей и механизмов создания развивающего обучающего пространства для слушателей курсов повышения квалификации воспитателей дошкольных учебных заведений, характеризуются результаты его использования в учебном процессе.

Summary

The article looks at the peculiarities and the mechanisms of creation of an upgrading learning space for the listeners of the refresher course that is intended for the teachers of preschool educational institutions; and characterizes the results of its usage in the learning process.

Ключові слова: розвивальний навчальний простір, слухачі курсів підвищення кваліфікації вихователів дошкільних навчальних закладів.

Ключевые слова: развивающее обучающее пространство; слушатели курсов повышения квалификации воспитателей дошкольных учебных заведений.

Key words: upgrading learning space; the teachers of preschool educational institutions.

Подано до редакції 16.10.13.

УДК 378.032 – 014.6

© 2013

Красовська О.О.

ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Реформування системи вищої освіти України передбачає суттєві інноваційні зрушення в галузі фахової підготовки майбутніх вчителів початкової школи, здатних активно діяти у професійному полі, самостійно шукати нестандартні шляхи розв'язання педагогічних ситуацій, трансформувати та використовувати передовий досвід в конкретній діяльній сфері, тобто бути активною, творчою особистістю. У державних та міжнародних документах з проблем вищої освіти (Конституції України, законах України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, Національній доктрині розвитку освіти, Болонській декларації, програмі “Вчитель”) наголошується на необхідності формування нової генерації педагогічних кадрів, підготовленої до якісного забезпечення освітніх потреб особистості, розвитку її інтелектуального та культурного потенціалу. Отже, ідея формування творчої особистості майбутнього фахівця в галузі початкової освіти є надзвичайно актуальною.

Сучасна професійна освіта спрямовує майбутніх фахівців початкової школи на формування у себе індивідуально-творчих рис особистості. Розв'язання цієї проблеми в сучасних умовах вимагає від вчителя глибокого усвідомлення особистісно зорієнтованої парадигми освіти, творчого підходу до організації навчально-виховного процесу з усіх дисциплін початкової школи, фахової грамотності, оволодіння інноваційними педагогічними технологіями. Так, у Державній програмі “Вчитель” стверджується: “Перехід від індустріального до інформаційно-технологічного суспільства неможливий без впровадження особистісно-орієнтованих технологій навчання, максимальної індивідуалізації навчального процесу, створення умов для саморозвитку і самонавчання дітей, осмисленого визначення ними своїх можливостей і життєвих цінностей” [3, с. 2].

Професія вчителя початкових класів містить у собі широкі можливості для творчої реалізації особистості педагога. Професійна підготовка потребує від студентів не тільки потужної системи знань у галузі психолого-педагогічних, фундаментальних, професійно орієнтованих дисциплін та методичних умінь, але й вияву особистісних якостей. Учитель, що володіє високим рівнем індивідуально-творчої продуктивності може віднайти власний стиль у розв'язанні педагогічних ситуацій, володіє унікальними методами і прийомами, підходами до кожної дитини, здатний досягти високих результатів у сфері професійної діяльності у галузі початкової освіти. Отже, сучасна початкова школа потребує особливого креативного вчителя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Природа феномену креативності особистості розкривається через зіставлення та аналіз таких понять, як творчість і креативність. Донедавна в українській психологічній науці було відомим лише поняття “творчість” – продуктивна людська діяльність, що здатна породжувати нові матеріальні та духовні цінності. Термін креативність з'явився в 80-90-тих роках під впливом зарубіжної психологічної школи, яка досліджувала дану проблему з другої половини ХХ століття (П.Торренс, Дж.Гілфорд, Г.Сельє). Уведення в український науковий обіг терміну “креативність” сприяло виокремленню самостійною галуззю дослідження особистісного аспекту творчості.

Креативність у широкому розумінні слова – це сукупність властивостей особистості, що забезпечує її входження у творчий процес. Означений феномен характеризується вченими, як процес виникнення чутливості до проблеми, відчуття дефіциту або дисгармонії наявних знань, визначення проблеми і пошук шляхів її розв'язання. Науковці Д.Богоявленська, Л.Виготський, В.Дружинін, О.Леонтьєв, Б.Теплов тлумачать креативність як творчі здібності, які виявляються в різних видах психічної діяльності людини, і характеризують особистість у цілому або її окремі сторони, а також продукти діяльності, процес їх створення.

Опрацювання філософської та психолого-педагогічної літератури дозволяє виділити характерні особистісні якості, притаманні творчим, обдарованим людям: цікавість, бажання, пізнавальні інтереси; підвищене відчуття проблем; високий рівень розвитку логічного мислення; оригінальність мислення, спроможність генерувати нові ідеї та нетрадиційні рішення; гнучкість мислення; продуктивність мислення; здібності до прогнозування: уява, інтуїція, аналітичність; високе концентрування уваги; відмінна; різнобічність потреб та інтересів; самостійність, незалежність суджень та дій, відповідальність, внутрішня впевненість у правильності поведінки; підвищена емоційність, прагнення до самоактуалізації.

Стосовно сучасного учителя варто зазначити, що ним має бути "творча особистість з високим ступенем розвиненості мотивів, характерологічних особливостей і творчих умінь, що сприяють успішній педагогічній діяльності, і яка, внаслідок професійної підготовки та постійного самовдосконалення набуває знань, умінь і навичок педагогічної праці, оволодіває уміннями формування творчої особистості учня у навчально-виховному процесі" [10, с.96].

Науковці схильні пов'язувати разом поняття креативності та інноваційності, пояснюючи їх як відкритість до нового, потребу перетворень та змін. Сучасний стан розвитку педагогічної науки характеризується інноватикою, яка охоплює всі аспекти освітньої проблематики, реформування процесів, спрямованих на створення умов формування і розвитку цілісної, творчої особистості, здатної до успішної соціалізації та самореалізації у суспільстві. Окресленим питанням присвятили праці відомі вітчизняні вчені: Г.Васянович, С.Гончаренко, О.Дубасенюк, І.Зязюн, В.Кремень, С.Лісова, Н.Ничкало, В.Рибалка, О. Рудницька, Д.Стеченко, О.Чмир.

Вважаємо, що фахова підготовка майбутніх учителів початкової школи покликана формувати професійні креативні якості педагога: творче гнучке нестереотипне мислення, комунікативні якості, трансформація суспільних цінностей, здатність продукувати нестандартні ідеї, розв'язувати педагогічні проблеми та ситуації, обирати інноваційні методи і прийоми викладу змісту дисциплін початкової школи, створювати спеціальні умови опанування практичними вміннями педагогічної діяльності.

Формулювання цілей статті... Метою даної статті є висвітлення проблеми формування творчої особистості майбутнього вчителя початкових класів за умов використання інноваційних педагогічних технологій у професійній підготовці.

Виклад основного матеріалу дослідження... Варто зауважити, що проблема формування творчої особистості майбутнього учителя початкових класів шляхом використання інноваційних технологій є надзвичайно актуальною для сучасної професійної освіти. Становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження у світовий освітній простір потребує суттєвих змін інноваційного спрямування у підготовці майбутніх фахівців у будь-якій галузі. Тому сьогодні перед вищою школою стоїть завдання створити умови для підготовки інноваційно орієнтованих творчих фахівців, які були б здатні забезпечити у перспективі прискорений розвиток високотехнологічних галузей з високим експортним потенціалом.

Як стверджує І.Дичковська, інноваційні педагогічні технології мають гуманістичну спрямованість у системі освіти, зумовлену співіснуванням і складними взаєминами в науковій педагогіці й педагогічній практиці традиційної наукової педагогіки. Інноваційні педагогічні технології належать до системи загального наукового і педагогічного знання. Вони виникли і розвиваються на межі загальної інноватики, методології, теорії та історії педагогіки, психології, соціології і теорії управління, економіки освіти. Інноваційні педагогічні технології є однією з домінуючих тенденцій розвитку людства. Розвиток педагогічної інноватики в Україні пов'язаний із масовим громадсько-педагогічним рухом, спричиненим суперечностями між суспільними потребами щодо розвитку і функціонування навчально-виховних закладів і реальним буттям навчально-виховної справи [4].

Словник визначає термін "інновація" (італ. *innovazione*) – новина. У науково-методичній літературі визначена певна термінологія нововведення – нові форми організації праці та управління, нові види технологій, які охоплюють не тільки окремі установи та організації, а й різні сфери [6, с. 45].

Інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно нового стану. Слово «інновація» має багатомірне значення, оскільки складається з двох форм: власне ідеї та процесу її практичної реалізації. [6, с. 46]. Отже, інновація освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог.

Педагогічну інновацію розглядають як особливу форму педагогічної діяльності і мислення, які спрямовані на організацію нововведень в освітньому просторі, або як процес створення, запровадження і поширення нового в освіті. Інноваційний процес в освіті – це сукупність послідовних, цілеспрямованих дій, спрямованих на її оновлення, модифікацію мети, змісту, організації, форм і методів навчання та виховання, адаптації навчального процесу до нових суспільно-історичних умов.

Проблема інноватики в освітній системі актуалізувалася після набуття Україною незалежності. Інновації викликані наступними чинниками:

- нові соціально-економічні перетворення обумовили необхідність докорінних змін в організації системи освіти, методології і технології організації педагогічного процесу в навчальних закладах різного типу (гімназії, ліцеї, коледжі та ін.) і потребу підготовки нової плеяди науково-педагогічних та педагогічних кадрів;

- посилилася тенденція гуманітаризації змісту освіти, з'явилися нові навчальні дисципліни та стрімко виникла потреба в викладачах, які б могли забезпечити творчий, інноваційний підхід до реалізації цих тенденцій;

- входження навчальних закладів у ринкові відносини викликає конкуренцію між державними і недержавними ВНЗ, надає можливості молодій людині навчатися там, де інноваційний потенціал та якість отриманої освіти вищі;

- бурхливі зміни в інформатизації суспільства активізують потребу оновлення інформаційно-освітнього середовища.

Сучасні тенденції розвитку мистецької освіти, зокрема освітньої галузі "Мистецтво", потребують удосконалення та розвитку професійних умінь учителя початкових класів, що викладає дисципліни художньо-естетичного циклу. Мистецька освіта відіграє важливу роль у становленні особистості вчителя початкової школи. Саме через формування художньо-творчої активної особистості майбутнього педагога вона виступає як засіб його соціалізації, професійного становлення і зростання. Вона є складовою усіх сфер культури: матеріальної, духовної, художньої, складовою таких підсистем, як мистецтво, культура та освіта. Формуючи у процесі навчання і виховання мистецькі цінності, вона плекає духовність нації, самосвідомість суспільства.

Мистецька освіта – суспільне явище. Вона формує духовну еліту нації, в тому числі педагогічну, є основою розвитку національної культури і виступає гарантом розвитку особистості вчителя. Побудована на особистісно зорієнтованих засадах система мистецької освіти передбачає розвиток природних здібностей, творчої фантазії, оволодіння знаннями і морально-ціннісним змістом цих знань. Проблема залучення педагогічної молоді до творчості, підготовка фахівців початкової школи набуває в цьому процесі морального змісту, оскільки за конкретними результатами творчості стоїть внутрішній розвиток особистості, формування людської гідності і самосвідомості.

Під інноваційним розвитком мистецької освіти майбутніх учителів початкової школи ми розуміємо комплекс створених і впроваджених організаційних та змістових нововведень, розвиток низки чинників і умов, необхідних для нарощування інноваційного потенціалу професійної педагогічної підготовки студентів педагогічних факультетів до художньо-естетичного виховання молодших школярів. Під інноваціями мистецької освіти ми вбачаємо новизну, що ефективно змінює результати професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі художньо-естетичного виховання молодших школярів, створюючи вдосконалені нові освітні, дидактичні, виховні системи; освітні педагогічні технології; методи, форми, засоби розвитку особистості, організації навчання і виховання в умовах вищого навчального закладу [9].

На сучасному етапі оволодіння мистецькою освітою стає запорукою професійного успіху майбутніх фахівців у галузі початкового навчання. Інновації у вищій школі передбачають: 1) організацію науково-дослідницьких та навчально-методичних робіт з проблем професійної освіти; 2) вивчення, узагальнення та поширення кращого вітчизняного, європейського та світового досвіду в цій сфері; 3) організація і проведення конференцій, семінарів, круглих столів, тренінгових курсів з інноваційних методик викладання художньо-педагогічних дисциплін у непрофільному ВНЗ. Крім того, у ВНЗ України широко використовується рейтингова система контролю організації навчального процесу й оцінки знань студентів. Головна мета – це поліпшення якості навчання шляхом активізації навчальної діяльності, стимулювання активної самостійної роботи студентів, а також створення умов для здорової конкуренції.

У змісті освіти інноваційними є введення державних стандартів, формування концепцій навчання і виховання, створення авторських навчальних планів і програм, підручників і навчальних посібників, навчально-виховних систем. У формах, методах і технологіях процесу освіти – виникнення дистанційної форми навчання; пріоритетність діалогових, діагностичних, активних та інтерактивних методів навчання; впровадження модульно-рейтингової, проектної, особистісно орієнтованої, тощо.

У практиці навчально-виховної діяльності сучасного гуманітарного вищого навчального закладу останнім часом поширюються такі сучасні технології формування фахівців у галузі педагогічної освіти: диференційоване навчання, проблемне навчання, ігрові технології навчання, інформаційні технології навчання, кредитно-модульна технологія навчання, особистісно орієнтоване навчання. Реалізація даних освітніх технологій у підготовці майбутніх фахівців у галузі початкової освіти є одним з шляхів упровадження особистісно орієнтованого підходу та удосконалення процесу навчання у сучасному гуманітарному вищому навчальному закладі.

Оскільки у ході професійно-педагогічної підготовки у галузі мистецької освіти студентів педагогічних факультетів вони набувають різноманітних компетентностей (світоглядних, аксіологічних, мистецтвознавчих, педагогічних, комунікативних, загальнокультурних) та опановують досвід творчої педагогічно-мистецької діяльності, який зумовлює розвиток професійної свідомості, то функцією викладача у зв'язку з цим стає надання їм допомоги у виявленні цього досвіду й усвідомленні якостей і властивостей власної індивідуальності [8]. Тому

основними формами аудиторної роботи у педагогічному закладі освіти стають такі, що ґрунтуються на використанні наявного досвіду студентів і розвитку їхнього творчого потенціалу: практичні заняття та лабораторні заняття, майстер-класи, тренінги, творчі проекти, розв'язання творчих педагогічних задач засобами мистецтва, дискусії, дебати, різноманітні види ігрової діяльності на художньо-педагогічному матеріалі.

Формування соціально активної творчої особистості вимагає від викладачів використання нестандартних форм педагогічної взаємодії. Однією з таких форм педагогічної інноватики у вищому навчальному закладі є ігрове проектування. Гра є ефективним засобом розвитку творчого потенціалу майбутнього фахівця початкової школи. В арсеналі педагогічних інновацій відомі такі ігрові форми та методи: рольова гра, ділова навчальна гра, ігрові вправи, ігрові дискусії, ігрові ситуації. Практичні та лабораторні заняття проводяться як навчально-педагогічні ігри, які проектують певні педагогічні ситуації, спрямовані на формування професійних навичок майбутніх учителів початкових класів.

У педагогічних іграх змінюється і традиційна роль викладача: якщо для майбутнього практичного заняття досить визначити тему і сформулювати питання, то методи проектування у формі гри потребують певної режисерської роботи. Методи ігрового проектування підвищують ефективність підготовки студентів до навчально-виховної роботи у початковій школі водночас сприяють зацікавленості в оволодінні фаховими знаннями, адже дають уявлення про їхнє практичне застосування, тобто створюють мотиваційний фон процесу навчання. Вони не потребують додаткового часу, змін у навчальному плані, органічно поєднуються з апробованими формами роботи, спрямованими на засвоєння програмного матеріалу. Такі заняття сприяють розвитку чуттєвої сфери, творчої уяви, уваги, самосвідомості студентів, навички спілкування, а також самоконтролю і саморегуляції, вчать думати, висловлювати свої думки, почуття, емоції, краще розуміти інших людей, допомагають глибше проникнути у внутрішній світ потенційних майбутніх вихованців.

Формувати творчі риси майбутнього педагога покликані особистісно орієнтовані освітні технології. Вони мають на меті розвивати індивідуальні пізнавальні здібності кожного студента, допомогти самовизначенню, самореалізації, спрямовані на формування професійної компетентності майбутнього фахівця. Нами передбачено організацію науково-дослідницької роботи на засадах особистісно орієнтованого співробітництва, де спільна діяльність студента та викладача приносить взаємну користь.

Наукова робота на засадах особистісно орієнтованого співробітництва включає студентські науково-практичні конференції з проблем початкової освіти, семінари-практикуми, тренінги, майстер-класи з педагогічної творчості та опанування методів та прийомів викладання, що забезпечують майбутніх учителів початкових класів новітніми знаннями про особливості професійно-педагогічної роботи; діяльність гуртків з методик початкової освіти, які мають на меті сприяти засвоєнню загальнотеоретичної бази, що включає вивчення нових тенденцій у галузі психології, загальної педагогіки, методик дисциплін початкової школи; опанування інноваційних педагогічних технологій, педагогічної практики, передового досвіду у галузі початкової освіти.

Сучасний розвиток освіти у вищій школі передбачає активне використання нових інформаційних технологій навчання, які спрямовані на досягнення цілей інформатизації навчання на основі застосування комплексу педагогічних, інформаційних, ергономічних засобів і методик, створених і організованих на основі технічного і програмного забезпечення. З використанням інформаційних технологій можливості організації самостійної роботи студентів розширюються. Вагоме місце посідає робота з навчальними програмами, тестуючими системами, інформаційними базами даних. Серед них – дистанційне навчання як форма самостійного опрацювання курсів методик початкової школи. Дистанційною формою навчання передбачені завдання, виконуючи які майбутній учитель здійснює самоконтроль та перевірку здобутих знань і набутих вмінь за допомогою спеціально створеної програми навчання.

Серед аудиторних занять, на нашу думку, продуктивними є лекції та семінарські заняття з елементами проблемного навчання: дискусії, евристичної бесіди з висуненням науково-дослідницьких гіпотез, «мозкового штурму», колективного обговорення. Вони формують у майбутнього педагога такі креативні професійні вміння: самостійно бачити та виокремити педагогічну проблему; висунути гіпотезу та знайти шляхи її перевірки та методику розв'язання; побачити можливі шляхи практичного застосування результатів. Проблемне навчання викликає внутрішню зацікавленість студента, що стає чинником активізації навчального процесу та ефективності навчання.

Цінність цих форм позанавчальної педагогічно-мистецької діяльності полягає в тому, що вони дозволяють водночас і виховувати майбутніх педагогів початкової школи, і розвивати їх професійні вміння та навички, і збагачувати їхній культурний досвід, й сприяти становленню їхньої національно-культурної ідентичності в єдності з формуванням професійно-творчої свідомості.

Заслугує на увагу думка вітчизняної дослідниці педагогіки мистецтва, О.Отич про методи розвитку професійної досконалості майбутніх педагогів, які можна диференціювати за двома групами на основі критерію самостійності студентів [8]. Вони охоплюють методи, що передбачають:

1) допомогу викладача — метод педагогічної інтерпретації ситуації з художнього твору; метод художньо-педагогічного аналізу твору мистецтва; метод порівняльного аналізу кількох мистецьких творів з метою виявлення відмінностей проявів творчих індивідуальностей їх героїв; метод творчих завдань щодо тематичного підбору творів мистецтва студентами до проведення навчальних занять та позанавчальних культурно-мистецьких заходів; метод творчих педагогічно-мистецьких проєктів тощо;

2) самостійну професійно зорієнтовану художньо-творчу діяльність майбутніх педагогів початкової освіти – метод «педагогічного роздуму» над змістом художнього твору; метод вербалізації та педагогічної візуалізації художніх вражень, метод виконання практичних творчих завдань на матеріалі мистецтва.

За найбільш доцільний спосіб розробки і побудови змісту підготовки вчителя до забезпечення основ мистецької освіти учнів початкової школи за умов використання художньо-педагогічних інновацій є модульний спосіб структурування навчального матеріалу, який дозволяє систематизацію навчального матеріалу; дозволяє чітко визначити обсяг знань і вмінь майбутніх фахівців; ввести рейтинговий спосіб оцінки рівня художньо-педагогічної підготовки; забезпечує організацію індивідуальної та самоосвітньої діяльності студентів, сприяє розробці на варіативних програм навчальних курсів “Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі”, “Теорія та методика музичного виховання з основами хореографії”, “Методика викладання інтегрованого курсу “Мистецтво”, “Методика викладання освітньої галузі „Мистецтво”.

Висновки... Узагальнення викладеного в статті дозволяє зробити висновок, що професійна підготовка студентів педагогічних факультетів гуманітарних вищих навчальних закладів засобами інноваційних педагогічних технологій сприяє формуванню творчої особистості. Адже її метою є не лише формування системи професійних компетентностей, а й актуалізація їхнього культурного, життєвого, педагогічного й творчого досвіду шляхом залучення їх до професійно орієнтованої художньо-творчої діяльності, в якій вони неодмінно виявляють власне бачення педагогічних ситуацій, виробляють авторський підхід до їх розв'язання і завдяки цьому перетворюються на активних та зацікавлених суб'єктів розвитку своєї професійної свідомості.

З метою формування творчої особистості майбутнього педагога початкової школи у практиці навчально-виховної діяльності сучасного вищого навчального закладу слід використовувати такі інноваційні технології формування фахівців: диференційоване навчання, проблемне навчання, ігрові технології навчання, інформаційні технології навчання, кредитно-модульна технологія навчання, особистісно орієнтоване навчання. Реалізація даних освітніх технологій у підготовці майбутніх фахівців у галузі початкової освіти є одним з шляхів удосконалення процесу навчання у сучасному гуманітарному вищому навчальному закладі.

Оскільки у невеликій за обсягом статті неможливо викласти усіх аспектів досліджуваної наукової проблеми, то перспективи подальших наукових досліджень пов'язуються нами з обґрунтуванням змісту ступеневої підготовки та складових педагогічних технологій: форм і методів використання різних видів мистецтва у розвитку творчої особистості студентів педагогічних спеціальностей вищих гуманітарних навчальних закладів.

Література

1. Богоявленская Д.Б. Психология творческих способностей: учеб. пособие для вузов / Д.Б. Богоявленская. – М. : Академия, 2002. – 320 с.
2. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте: Психол. очерк: кн. для уч. / Л.С. Выготский. – 3-е изд. – М. : Просвещение, 1991. – 92 с.
3. Державна програма “Вчитель” / Освіта України. – 2002. – №379 (53).
4. Дичковська І. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник / І.Дичковська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
5. Дружинин В.Н. Психология общих способностей / В.Н. Дружинин. – СПб. : Изд-во “Питер”, 2000. – 368 с.
6. Енциклопедія освіти / Акад.пед.наук України; гол.ред. В.Г.Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С.338-340.
7. Леонтьев А.Н. О формировании способностей / А.Н.Леонтьев // Вопросы психологии. – 1960. – № 1. – С.7-17.
8. Отич О.М. Педагогіка мистецтва: сутність та місце в системі наук про освіту /О.М. Отич //Мистецтво та освіта. – 2008. – № 2. – С.13-17.
9. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька. Навчальний посібник /О.П.Рудницька. – Тернопіль: Навчальна книга –Богдан, 2005. – 360 с.
10. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник / С.О.Сисоєва. – К. : Міленіум, 2006. – 240 с.

Анотація

Дана стаття присвячена актуальним проблемам формування творчої особистості вчителя початкової школи у процесі професійної підготовки студентів педагогічних факультетів за умови використання інноваційних технологій.

Аннотация

Данная статья посвящена актуальным проблемам формирования творческой личности учителя начальной школы в процессе профессиональной подготовки студентов педагогических факультетов в условиях использования инновационных образовательных технологий.

Summary

This article is sanctified to the issues of the day of forming of creative personality of teacher of initial school in the process of professional preparation of students of pedagogical faculties at the terms of the use of innovative educational technologies.

Ключові слова: творча особистість учителя, професійна підготовка студентів, інноваційні освітні технології.

Ключевые слова: творческая личность учителя, профессиональная подготовка студентов, инновационные образовательные технологии.

Key words: creative personality of teacher, professional preparation of students, innovative educational technologies.

Подано до редакції 16.10.13.

УДК : 378.147 (09)

© 2013

Кузьома Т.Б.

РЕАЛІЗАЦІЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ В ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННІ ЗАНЯТЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ФІЛОЛОГІВ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сьогодні, в нових соціально-економічних і політичних умовах, в яких перебуває Україна, в контексті реформування всієї системи освіти і виховання, в умовах прагнення до створення в Україні нового, демократичного суспільства особливої актуальності набуває необхідність формувати творчу людину, здатну до збереження національних традицій, надбань, примноження скарбниці рідної культури, необхідність формувати у молоді об'єктивної картини світу, необхідність знайомства з теоретичними та практичними здобутками науки, з передовими технологіями, розкриття ролі науки у підвищенні продуктивності праці, в удосконаленні суспільного життя.

У зв'язку з чим стає очевидною потреба забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів професійно компетентними творчими кадрами, діяльність та поведінка яких відповідає нормам, принципам, вимогам до викладацького складу у вищих навчальних закладах України.

Проблема реалізації творчого підходу в організації і проведенні лекцій для студентів стала об'єктивною потребою українського суспільства. Вона знаходиться в центрі уваги науковців і практиків, які спрямовують свої зусилля на удосконалення традиційних форм організації навчальної діяльності студентів, розробку змісту лекції, пошук нових методів виховання особистості, а також на вивчення досвіду попередніх років з метою творчої реалізації цінних історико-педагогічних надбань в умовах сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Різні аспекти досліджуваної теми знайшли відображення в роботах багатьох відомих педагогів і вчених. Так, суть поняття "творчість" у своїх дослідженнях розглядали В.Даниленко, Н.Кузьміна, Л.Кутузова, О.Медведева, Е.Морозова, В.Смагін. Теми творчої діяльності в навчанні студентів торкнулися у своїх статтях Л.Беземчук, І.Волкова, Н.Янц. Творчий характер педагогічної діяльності у своїх працях визначили Н.Бібак, В.Олійник, Н.Протасова. Увагу О.Барібіної, О.Горчакової, Л.Зеленської привертала проблема творчого підходу до процесу навчання у вищій школі.

Формулювання цілей статті... Попри те, що в цілому питання творчого підходу педагогів до процесу навчання займає важливе місце в освітніх процесах вищої школи України, проблема реалізації творчого потенціалу в організації і проведенні занять для студентів філологів в практиці вищих навчальних закладів не була предметом окремого дослідження. У зв'язку з чим, мета статті – розкрити сутність поняття "творчість", "творчий потенціал педагога", "творча діяльність", розглянути проблему реалізації творчого потенціалу викладача вищої школи в організації і проведенні занять для студентів філологів.

Виклад основного матеріалу дослідження... Дослідження проблеми реалізації творчого потенціалу педагога вищої школи в організації і проведенні занять для студентів філологів припускає розгляд таких важливих понять як "творчість", "творча діяльність", "творчий потенціал" педагога.

К.Вітчінкіна відмічає, що більшість дослідників дотримується думки, що творчість – це процес людської діяльності, у ході якого створюються якісно нові матеріальні та духовні цінності. Вона являє собою здібність людини, що виникає у трудовій діяльності, з матеріалу, який індивід отримує з об'єктивної дійсності, створювати нову дійсність, що задовольняє різноманітні суспільні потреби [3].

Своє визначення поняттю "творчість" дав В.Андрєєв, визначивши його думку як особливий вид людської діяльності, що є цілісним процесом. Йому характерний ряд наступних ознак: соціальна і особиста значущість і прогресивність, яка вносить внесок у розвиток суспільства і особистості (антисоціальна діяльність, навіть в її найвинахідливішій формі – це не творчість, а варварство); наявність об'єктивних (соціальних, матеріальних) передумов, умов для творчості; наявність суб'єктивних (особистих якостей – знань, умінь, особливо позитивної мотивації, творчих здібностей людини) передумов для творчості; новизна і оригінальність процесу або результату. В.Андрєєв справедливо вважав, що якщо з названих ознак осмислено виключити хоч би один, то творча діяльність або не відбудеться, або діяльність не може бути названа творчою [2].